

กลิน

กลิน 10 แปลว่า วัตถุอันจูงใจ หรือวัตถุสำหรับเพ่ง เพื่อจูงจิตให้เป็นสมาธิ เป็นวิธีใช้วัตถุภายนอกเข้าช่วย โดยวิธีเพ่งเพื่อรวมจิตให้เป็นหนึ่ง มี 10 อย่าง คือ ก.ภูตกลิน 4 (กลินคือมหาภูตรูป) ได้แก่ ปฐวีกลิน อาโปกลิน เตโชกลิน วาโยกลิน ข.วรรณกลิน 4 ได้แก่ นีลกลิน ปิตกกลิน โลหิตกกลิน โอทาทกกลิน ค.กลินอื่นๆ ได้แก่ อาโลกกลิน อากาศกลิน

ตามพระสูตร

กลินสูตร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย บ่อเกิดแห่งกลิน ๑๐ ประการนี้ ๑๐ ประการ เป็นไฉน คือ บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งปฐวีกลินในเบื้องต้น เบื้องต่ำ เบื้อง ขวาง ไม่มีสอง หาปริมาณมิได้ บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งอาโปกลิน ... บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งเตโชกลิน ... บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งวาโยกลิน ... บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งนีลกลิน ... บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งปิตกกลิน ... บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งโลหิตกกลิน ... บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งโอทาทกกลิน ... บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งอากาศกลิน ... บุคคลผู้หนึ่งย่อมรู้ชัดซึ่งวิญญานกลิน ในเบื้องต้น เบื้องต่ำ เบื้องขวาง ไม่มีสอง หาปริมาณมิได้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย บ่อเกิดแห่งกลิน ๑๐ ประการนี้แล ฯ

จบสูตรที่ ๕

กลิน มีอยู่ทั้งหมด 10 กองด้วยกัน ดังนี้

ปฐวีกลิน เป็นกลินเพ่งดิน
อาโปกลิน เป็นกลินเพ่งน้ำ
เตโชกลิน เป็นกลินเพ่งไฟ
วาโยกลิน เป็นกลินเพ่งลม
นีลกลิน เป็นกลินเพ่งสีเขียว
ปิตกกลิน เป็นกลินเพ่งสีเหลือง
โลหิตกกลิน เป็นกลินเพ่งสีแดง
โอทาทกกลิน เป็นกลินเพ่งสีขาว
อาโลกกลิน เป็นกลินเพ่งแสงสว่าง
อากาศกลิน เป็นกลินเพ่งอากาศ

ปฐวีกลิน

กลิน นี้เป็นการเพ่งดินเป็นอารมณ์ ปฐวี แปลว่า ดิน กลิน แปลว่า เพ่ง รวมแล้วหมายถึง เพ่งดิน

อุปกรณ์กลิน

ปฐวีกลินนี้ มีดินเป็นอุปกรณ์ในการเพ่ง จะเพ่งดินที่เป็นพื้นลานดิน ที่ทำให้เตียนสะอาด หรือจะทำเป็นสะดึงยกไปมาได้ ดินที่จะเอามาทำเป็นดวงกลินนั้น ทำนให้ใช้ดินสีอรุณอย่างเดียว ห้ามมีสีอื่นปน หรือถ้าหาไม่ได้มาก ก็เอาสีอื่นไว้ข้างล่างแล้วเอาสีอรุณวางทับไว้ข้างบน ดินสีอรุณนี้ทำนว่า หาได้จากดินขุยปู เมื่อได้ดินแล้ว ก็ทำสะดึงทำเป็นลานติดพื้นดินมีขนาดเท่ากัน

ขนาดดวงกลิน

วงกสิณที่ทำเป็นวงกลมสำหรับเพ่ง ท่านให้ไม่เกินเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 คืบ 4 นิ้ว อย่างเล็กไม่เล็กกว่าขอบช้น ท่านให้หนึ่งไม่ใกล้ไม่ไกลกว่า 2 คืบ 4 นิ้ว ตั้งที่ว่างวงกสิณ ให้สูงไม่เกิน 2 คืบ 4 นิ้ว ซึ่งเป็นระยะที่พอดี เวลาเพ่งกำหนดจดจำ ท่านให้มุ่งจำแต่สีติน ไม่ต้องคำนึงถึงขอบและริ้วรอย

กิจก่อนการเพ่งกสิณ

เมื่อจัดอุปกรณ์เรียบร้อยแล้ว ก็ชำระล้างร่างกายให้สะอาด นั่งสมาธิ หลังตาพิจารณาโทษของกามคุณ 5 (รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส) เมื่อพิจารณาโทษของกามคุณจิตสงบจากนิรวณแล้ว ก็ลืมตาขึ้นจ้องมองภาพกสิณ จำให้ดี หลังตากำหนดภาพกสิณไว้ในใจ ภาวนาไว้ว่า "ปฐวีกสิณ" เมื่อภาพเลื่อนไปที่ลิมิตาตุใหม่ แล้วหลับ ทำอย่างนี้ไปเรื่อย จนกว่าอารมณ์ของใจจะจำภาพกสิณไว้ได้เป็นอย่างดี นึกเห็นภาพได้ชัดเจนทุกขณะที่ปรารถนาจะเห็นติดตาคิดใจตลอด เรียกว่า "อุคคหนิมิต" แปลว่า นิมิตติดตา เมื่อเข้าถึงอุคคหนิมิตนี้แล้ว ท่านให้เร่งระมัดระวังรักษาอารมณ์สมาธิและนิมิตไว้จนกว่าจะได้ปฏิภาคนิมิต ซึ่งรูปและสีของกสิณจะเปลี่ยนจากเดิม คือกสิณทำเป็นวงกลมด้วยดินแดงนั้น จะกลายเป็นเสมือนแว่นแก้ว มีสีใสสะอาดคล้ายน้ำที่กลิ้งอยู่ในใบบัว จะกำหนดให้เล็กโตสูงต่ำได้ตามประสงค์ อย่างนี้เรียกว่า "ปฏิภาคนิมิต" และต้องรักษาอารมณ์ให้อยู่ในขอบเขตของสมาธิ อย่าสนใจอารมณ์ของนิรวณแม้แต่น้อย เพราะจะทำให้สมาธิที่จะเข้าสู่ฌานนี้สลายตัวโดยฉับพลัน

จิตเข้าสู่ระดับฌาน

เมื่อปฏิภาคนิมิตเกิดขึ้นแล้ว จิตก็เข้าระดับฌาน อารมณ์ของฌานในกสิณทั้ง 10 มีดังนี้ ฌานในกสิณท่านเรียกฌาน 4 บางก็ฌาน 5 ซึ่งกล่าวไว้ดังนี้

ฌาน 4

ฌาน 4 ท่านเรียกว่า จตุตถฌาน
ปฐมฌานมีองค์ 5 คือ วิตก วิจาร์ ปิติ สุข เอกัคคตา
ทุติยฌานมีองค์ 3 คือ ละวิตกและวิจาร์เสียได้ ยังดำรงอยู่ในปิติ สุข เอกัคคตา
ตติยฌานมีองค์ 2 คือ ละวิตก วิจาร์ ปิติ เสียได้ ยังดำรงสุขอยู่ในเอกัคคตา
จตุตถฌานมีองค์ 2 คือ ละวิตก วิจาร์ ปิติ สุข เสียได้ คงทรงอยู่ในเอกัคคตา กับเพิ่มอุเบกขาเข้ามาอีก

ฌาน 5

ปฐมฌานมีองค์ 5 คือ วิตก วิจาร์ ปิติ สุข เอกัคคตา
ทุติยฌานมีองค์ 4 คือละวิตก ยังทรงวิจาร์ ปิติ สุข เอกัคคตา
ตติยฌานมีองค์ 3 คือ ละวิตก วิจาร์ ยังทรง ปิติ สุข เอกัคคตา
จตุตถฌานมีองค์ 2 คือ ละวิตก วิจาร์ ปิติ ยังทรงสุขกับเอกัคคตา
ฌาน 5 หรือที่เรียกว่า ปัญจฌาน มีองค์ 2 เหมือนกัน คือ ละวิตก วิจาร์ ปิติ สุข เสียได้ ยังทรงอยู่ในเอกัคคตา และเพิ่มอุเบกขาเข้ามาอีก

กสิณนี้ถ้าท่านปฏิบัติทำให้ถึงฌาน 4 หรือฌาน 5 ซึ่งมีอารมณ์เป็นเอกัคคตารมณ์และอุเบกขารมณ์ไม่ได้ ก็เท่ากับท่านผู้นั้นไม่เจริญในกสิณ เมื่อได้แล้วก็ต้องฝึกการเข้าฌานออกฌานให้คล่อง เมื่อเข้าฌานคล่องแล้ว ต้องฝึกนิรมิตตามอำนาจกสิณให้ได้คล่องแคล่ว จึงจะชื่อว่า ได้กสิณกongan นั้น ๆ ถ้ายังทำไม่ได้ถึง ไม่ควรย้ายไปปฏิบัติในกสิณกongan อื่น ถ้าชำนาญในการนิรมิต อธิฐานแล้วเพียงกองเดียว กongan ทำไม่ยากเลย เพราะอารมณ์ในการฝึกเหมือนกัน ต่างกันแต่สี พยายามฝึกฝนจนกว่าจะได้ผลสูงสุดเสียก่อน จึงค่อยย้ายกonganต่อไป

องค์ฌานในกสิณทั้ง 10 กongan

ปฐมฌานมีองค์ 5 คือ
วิตก มีอารมณ์จับอยู่ที่ปฏิภาคนิมิต กำหนดจิตจับภาพปฏิภาคนิมิตนั้นเป็นอารมณ์
วิจาร์ พิจารณาปฏิภาคนิมิต คือ พิจารณาว่ารูปปฏิภาคนิมิตสวยสดงาม คล้ายแว่นแก้ว บริสุทธิ์สะอาด
ปิติ มี 5 ประเภทคือ
ขุพทากาปิติ มีอาการขนพองสยองเกล้า น้ำตาไหล
ขณิกาปิติ มีแสงสว่างเข้าตาคายแสงฟ้าแลบ

โอกันติกาปติ มีอาการร่างกายกระเพื่อมโยกโคลง บ้างก็โยกไปโยกมา
อุพเพงคาปติ มีกายลอยขึ้นเหนือพื้น บางรายก็ลอยได้ไกล
พรณาปติ อาการเย็นช้ำทั้งร่างกาย และมีอาการคล้ายกับร่างกายสูงใหญ่ขึ้นกว่าปกติ
สุข มีอารมณ์เป็นสุขเยือกเย็น ในขณะที่พิจารณาปฏิภาคนิมิต
เอกัคคตา มีจิตเป็นอารมณ์เดียว คือมีอารมณ์จับอยู่ในปฏิภาคนิมิตเป็นปกติ

ทั้ง 5 อย่างนี้เป็นปฐมฌาน มีอารมณ์เหมือนกับฌานในกรรมฐานอื่น ๆ แต่กสิณนี้มีอารมณ์ยึดนิมิตเป็นอารมณ์ ไม่ปล่อยอารมณ์ให้พลาดจากนิมิต
จนจิตเข้าสู่จตุตถฌาน หรือปัญจฌาน

ทุติยฌาน มีองค์ 3 คือจะเว้นจากการภาวนาไปเอง การกำหนดพิจารณารูปกสิณจะยุติลง เหลือแต่ความสดชื่นด้วยอำนาจปติ อารมณ์สงบมาก
ภาพปฏิภาคนิมิตจะสวยวิจิตรมากกว่าเดิม มีอารมณ์เป็นสุขปราณีต

ตติยฌาน มีองค์ 2 ตัดความสดชื่นทางกายออกเสียได้ เหลือแต่สุขแบบเครียด ๆ มีอารมณ์ตั้งแห่งจิต ลมหายใจอ่อนระรวย ภาพนิมิตดูงามสง่า มีรัศมีส่องใส
อารมณ์ของจิตไม่สนใจกับอาการทางกายเลย

จตุตถฌาน ทรงไว้เพียงเอกัคคตา กับอุเบกขา คือมีอารมณ์ตั้ง ไม่มีอารมณ์รับความสุขและความทุกข์ใด ๆ ไม่รู้สึกในเวทนาทั้งสิ้น ปล่อยวางต่ออารมณ์
มีจิตสว่างคล้ายใครเอาประทีบที่สว่างมากมาวางไว้ ไม่มีอารมณ์รับเสียง ลมหายใจสงบ รูปกสิณเห็นชัดคล้ายดาวประกายพรึก ฌานที่ 4 เป็นฌานสำคัญขั้นยอด
เมื่อมีอารมณ์จิตถึงฌาน 4 จะไม่ปรากฏว่ามีลมหายใจ

ทำได้ถึงระดับนี้ ก็ชื่อว่าจบกิจในกสิณ ไม่ว่าจะองใดก็ตาม จุดจบของกสิณต้องถึงฌาน 4